

บทที่ 5

ความน่าเชื่อถือในการนำเสนอและบอกต่อเรื่องราวทางสังคมในสื่อกระแสหลัก

การศึกษาความน่าเชื่อถือในการนำเสนอและบอกต่อเรื่องราวทางสังคมในสื่อกระแสหลัก นั้น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เรื่องราวทางสังคมที่เกิดขึ้น และวิเคราะห์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) โดยศึกษาผ่านความคิดเห็นของผู้ใช้ในเครือข่าย สังคมทวิตเตอร์เท่านั้น ไม่ได้ศึกษาผ่านผู้รับสารในสื่อกระแสหลักทั้งหมด โดยจำแนกความ น่าเชื่อถือในสื่อกระแสหลักออกเป็น 3 ประเภท คือความน่าเชื่อถือในการนำเสนอเรื่องราวทาง สังคมในหนังสือพิมพ์ ความน่าเชื่อถือในการบอกต่อเรื่องราวทางสังคมในวิทยุ และความน่าเชื่อถือ ในการบอกต่อเรื่องราวทางสังคมในโทรทัศน์

5.1 ความน่าเชื่อถือในการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อหนังสือพิมพ์

ผู้วิจัยศึกษาความน่าเชื่อถือในการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อหนังสือพิมพ์ โดย วิเคราะห์จากเนื้อหาที่มีการนำเสนอในเรื่องราวทางสังคมในประเด็นต่างๆ และจากการสัมภาษณ์ ผู้อ่านข่าวหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยได้จำแนกความน่าเชื่อถือของการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อ หนังสือพิมพ์ได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

5.1.1 แหล่งสาร (Source)

แหล่งสารในหนังสือพิมพ์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าวสาร คือ สำนักข่าว ผู้สื่อข่าว และ บรรณาธิการข่าว สำนักข่าวมีผลต่อความน่าเชื่อถือของผู้อ่าน เมื่อผู้รับสารมีแนวคิด หรือชื่นชอบ ในสำนักข่าวใด ผู้รับสารก็จะอ่านข้อมูลข่าวสารจากสำนักข่าวนั้น โดยจะเลือกเชื่อข้อมูลข่าวสารใน สำนักข่าวนั้น และไม่เลือกเชื่อข้อมูลข่าวสารในสำนักข่าวอื่น ผู้รับสารจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับ ผู้สื่อข่าวที่เป็นคนเขียนข่าวให้กับบรรณาธิการเท่าใดนัก และผู้อ่านไม่ได้ให้ความสำคัญกับ บรรณาธิการที่เขียนข่าวนั้นด้วย จึงไม่ค่อยมีผลต่อความน่าเชื่อถือ นอกจากการนำเสนอเป็นบท วิเคราะห์ที่ผู้อ่านติดตามเป็นประจำ ผู้อ่านก็จะมี ความเชื่อในบทวิเคราะห์ที่นักข่าวผู้นั้นเขียน ขึ้นมา อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับก็มีการนำเสนอรายละเอียดของข้อมูลข่าวสารไม่ ตรงกัน มีความไม่เป็นกลางในการนำเสนอ จึงทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ

ตัวอย่างความน่าเชื่อถือของแหล่งสารในการนำเสนอในสื่อหนังสือพิมพ์

@อ่านหนังสือพิมพ์จากบางสำนักที่ชอบ ก็รู้ว่าบางข่าวอาจเกินจริงแต่ก็เชื่อ

(@xiece1001. สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2554)

@VIEWWY_GZ ไม่ปลื้ม นสพ. ฉบับหนึ่งมาก ลงข่าวมั่วที่สุด = =*

@comenubb อย่าพยายามอ่านนสพ.วันละหลายๆ ฉบับ เพราะถึงคุณจะได้มุมมองข่าวที่หลากหลาย แต่คุณอาจจะกลายเป็นคนวิตกกังวลกับข่าวก็ได้ !!

@jiingvivico นสพ.ที่ตามไปทำข่าวก็ให้ข่าวโคตรไม่เป็นกลางเลยเข้าข้างเห็นๆ น่าเกลียดมาก

meankheankam เอ่อ...อ่านข่าวบันเทิงของนสพ.บางฉบับแล้วคิดว่า นี่หรือคนเขียนข่าว... -"

5.1.2 หลักฐาน (Evidence)

หลักฐานที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ข้อความ และรูปภาพ หนังสือพิมพ์เป็นการรายงานข่าวสารจากผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการ ซึ่งอาจจะมีการใส่สีตีไข่เพื่อให้ข่าวขายได้ และหนังสือพิมพ์มักนำเสนอข่าวร้ายที่ดึงดูด โดยเฉพาะพาดหัวหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ซึ่งมีการใช้ข้อความพาดหัวข่าวให้ดูเกินจริง สร้างคำให้ดูโดดเด่น น่าสนใจ และเนื้อความด้านในที่มีข้อเท็จจริงผิดเพี้ยน ไม่ได้ถูกต้อง 100% แม้แต่คำสัมภาษณ์จากผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการยังมีการนำมาเขียนให้ผิดไปจากความเป็นจริงได้ แม้แต่การเว้นวรรคตอนหรือการใช้คำในการเขียนข่าว ก็อาจทำให้ข้อเท็จจริงที่นำเสนอผิดเพี้ยนไปได้ ความน่าเชื่อถือในข้อเท็จจริงจึงควรดูที่เนื้อหาสาระหลักๆ ในภาพรวม ถ้าเป็นเรื่องของรายละเอียดมีความน่าเชื่อถือได้น้อย

ตัวอย่างความน่าเชื่อถือของหลักฐานในการนำเสนอของสื่อหนังสือพิมพ์

@sealsmile นสพ ก็ได้แต่เขียนข่าวไปวันๆจริงบ้างไม่จริงบ้าง ทำข่าวให้ฮือฮาตลอดเวลา กลัวไม่มีคนซื้อ

@gappoo บางครั้งผมก็อยากให้นำหนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวในแง่ดีบ้าง จั้วหัวเรื่องชี้้นำ ความผิดมันขายง่าย

@MiszyBee เบื่อข่าวหนังสือพิมพ์ บางทีก็ชอบเขียนอะไรมั่วเกินไป -"- so sick of it!

@satien_nna เธออ่านนสพ.แล้วตกใจ!สิ่งที่"พูด" กับสิ่งที่"เขียน"เป็นคนละทาง พยายามติดต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อขอคำอธิบายว่าเกิดอะไรขึ้น แต่ยังไม่มีความ"คำตอบ"ใดๆ

@noppatee ข่าว นสพ ไทย ความจริง 10% ข้อมูลไม่อัปเดต 10% ใส่ไข่ 80%

@Timothy_p หนังสือพิมพ์ไทย ทำให้ผมอ่านแล้ว งง ช่วยเว้นวรรคบ้างอะไรบ้าง อย่างอ่านข่าวกีฬา สมาคมประท้วง วรวิ ไอเราก็นึกว่ามี สมาคมประท้วง จริงๆ

ในเรื่องของภาพที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่ภาพที่เป็นกระแสสังคมจะปรากฏในพาดหัวข่าว ซึ่งภาพเหล่านั้นเป็นการถ่ายจากสถานที่จริงหรือเหตุการณ์จริง ทำให้ผู้อ่านเชื่อถือในภาพที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์นั้น แต่บ่อยครั้งที่หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอภาพที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้ขายข่าวได้ ซึ่งผู้อ่านอาจไม่ต้องการดูภาพที่ก่อให้เกิดความรู้สึกหดหู่หรือสะเทือนใจมากเกินไปเพื่อให้มีความน่าเชื่อถือเพิ่มเนื้อมากขึ้น และเนื่องจากภาพในหนังสือพิมพ์จะมีคำบรรยายภาพประกอบด้วย ความน่าเชื่อถือจึงขึ้นอยู่กับการดูภาพและดูคำบรรยายภาพประกอบกัน

"หนังสือพิมพ์ให้ความน่าเชื่อถือ 70% มีภาพประกอบแต่ต้องใช้วิจารณญาณในการอ่านด้วย"

(@Aekanat. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2554)

@BiiGZa นสพ.ข่าวลงหน้าคนตาย สภาพศพ , นสพ.บันเทิงลงรูปหลุด โป้

@fahzz_fahzz เมื่อก่อนหนังสือพิมพ์มีเซ็นเซอร์ภาพนี่คะ หลังๆมาไปทานข้าวตามร้าน เห็นภาพข่าวอาชญากรรมบนหน้า นสพ ข้าวแทบพุ่ง!!

@presscouncilth จริยธรรมในการนำเสนอข่าวการนำเสนอข่าวหรือภาพข่าวใดๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่เป็นข่าว

@iiJuckaGieii สังเกตมาหลายทีละ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเนี่ย ทำไมลงข่าวฆาตกรรมไม่เบลอเลย เห็นแล้วมันสยงอะ บางทีก็ควรจะมีจิตสำนึกบ้างปะ!

@feedmu @jattaro เห็นด้วยกับการเอาเรื่องดี ๆ ขึ้นหน้าหนึ่ง เอาเรื่องร้าย ๆ เป็นข่าวเนื้อใน ไม่ต้องเน้นรูปมากก็ได้ เหมือนนสพ.ตปท.ก็ไม่ค่อยมีรูป

5.1.3 ความไว้วางใจ (Reliability)

ผู้อ่านส่วนใหญ่จะมีการเลือกอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่งเป็นประจำ เพราะมีความไว้วางใจในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น มีความคุ้นเคยกับรูปแบบวิธีการนำเสนอมีความเชื่อมั่นว่าหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นจะให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง บิดเบือนน้อย และเชื่อมั่นว่าหนังสือพิมพ์นั้นมีการกลั่นกรองมาจากบรรณาธิการแล้ว โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ที่พิมพ์เป็นกระดาษ ผู้อ่านเชื่อว่าการกลั่นกรองมากกว่าหนังสือพิมพ์ออนไลน์ แต่ถ้าเป็นผู้ที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารจนมีความเชี่ยวชาญจะมีความไว้วางใจข้อมูลข่าวสารในหนังสือพิมพ์น้อย เพราะคิดว่าการเสริมเติมแต่งเรื่องราวและบิดเบือนค่อนข้างสูง

ตัวอย่างความไว้วางใจในการนำเสนอของแหล่งสารในสื่อหนังสือพิมพ์

“สื่อสิ่งพิมพ์ ยังพอเชื่อได้ในระดับบรรณาธิการ แต่สื่อหนังสือพิมพ์ออนไลน์ หาดูๆ ต้องดูตัวผู้เป็นบรรณาธิการด้วย คนเขียนมา ไป copy ข่าว หรือนั่งเทียนเขียนอีกหรือเปล่า”

(@chatsiri. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2554)

@Pan_tanya @thenuttyishere @kitsinee แหล่งข่าวจากหนังสือพิมพ์คม ชัด ลึกน่าจะเชื่อถือได้

@moui @asarbel เขาเขียนในเว็บบอร์ดนะค่ะ แต่ก็รอฟังข่าวจาก นสพ ดูดีกว่า เพราะไม่รู้
ว่า จริงเท็จแค่ไหน

* @uramajo ช่วงบ่ายของวันนี้จะรอดูภาพข่าวจาก นสพ.

@NancyLeang @parawarm ข่าว นสพ.เลยตะหาก ไม่ใช่ข่าวลือ....มีภาพนั่งยันด้วย

@ShanMiaosan @games2532 *เพื่อนกันไม่เชื่อนะ มันบอกว่าแต่นสพ.ลงภาพ ลงข่าว
ด้วย ก็ชี้แจงไปต่อความยาวอะ -_- "เสพข่าวอย่างไม่มีวิจารณญาณก็ไม่มีอะไรจะพูดละ

@inixnix ข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ ที่ถ่ายทอดกันมาผิดๆก็มีมาก ไม่น้อยกว่าข่าวลือ #
พุทธทาส

5.1.4 การยอมรับคุณสมบัติของสื่อของหนังสือพิมพ์ (Acceptance)

การยอมรับคุณสมบัติของสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 4 ประเภทได้แก่ ความ
รวดเร็ว การตรวจสอบความถูกต้อง อารมณ์ความรู้สึก และการเข้าถึงสื่อ

5.1.4.1 ความรวดเร็ว (Rapidly)

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีความล่าช้าในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร หนังสือพิมพ์จะมีการ
ออกจำหน่าย 2 รอบ คือ กรอบเช้าและกรอบบ่าย ทำให้มีการพิจารณาความถูกต้องของข้อมูลก่อน
การนำเสนอ แต่มักเขียนข่าวที่ทำให้ผู้อ่านไม่มีความเชื่อถือ เมื่อผู้อ่านมีทางเลือกจึงมีการรับ
ข่าวสารจากแหล่งอื่นด้วย หรือรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่มีการนำเสนอได้รวดเร็ว
ทันทั่วทั้งที่ในขณะนั้น แต่ขาดการกลั่นกรองที่ละเอียด ความน่าเชื่อถือในข่าวหนังสือพิมพ์จะมีความ
น่าเชื่อถือกว่าหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ตัวอย่างการยอมรับความรวดเร็วของการนำเสนอในสื่อหนังสือพิมพ์

@Nu_l3owL @13kook ที่เสียใจอะคะ เพิ่งเห็นข่าวเมื่อเช้านี้เอง ล่าช้ากว่าชาวบ้านไปหลายขุมเลย เพิ่งมานั่งอ่านหนังสือพิมพ์เมื่อเช้านี้เองคะ

@ponggrat @mpada แต่ละสื่อมีข้อดีและข้อเสียต่างกันครับ แต่บางหนังสือพิมพ์เอาข้อดีที่เชื่อถือได้แม้จะช้า กลับเอามาเขียนข่าวให้แรงเรียกเรต

“ปกติอ่านข่าวแต่ในนสพ.แต่อ่านจากเว็บนะคิดว่าอัปเดตข่าวได้ไวดี”

(@xiece1001. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2554.)

“หนังสือพิมพ์ออนไลน์ เร็วสุด เพราะค่อนข้างเป็นข่าวที่กรองแล้ว แต่กรองน้อย. หากอ่านแล้วไม่เป็นเหตุเป็นผลมากนัก ส่วนใหญ่ข่าวพวกนี้มาจากแหล่งข่าวทาง e-mail ไม่จำเป็นต้องตีพิมพ์ผ่านกระดาษ”

(@chatsiri. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2554)

5.1.4.2 การตรวจสอบความถูกต้อง (Re-check)

หนังสือพิมพ์มีกองบรรณาธิการในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าว ผู้อ่านจึงมีความเชื่อถือในระดับหนึ่ง แต่เมื่ออ่านเนื้อหาที่เขียนลงไปในข่าวแล้วบางครั้งมีข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง จึงเป็นข้อสงสัยของผู้อ่านว่าหนังสือพิมพ์มีการกลั่นกรองข้อมูลมากน้อยเพียงใด ซึ่งหนังสือพิมพ์ไม่สามารถให้ผู้อ่านได้แสดงความคิดเห็นตอบกลับหรือตรวจสอบความถูกต้องของหนังสือพิมพ์ในกรณีที่ข้อมูลข่าวสารไม่ถูกต้อง ผู้อ่านก็ต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามนั้น โดยไม่สามารถโต้แย้งกลับได้

ตัวอย่างการยอมรับการตรวจสอบความถูกต้องของการนำเสนอในสื่อหนังสือพิมพ์

@coloncocon @NATT2222 สรุป รอนหนังสือพิมพ์ละกัน เพราะข่าวอันนี้ต้องคัดกรองระดับนี้

“หนังสือพิมพ์ น่าเชื่อเพราะผ่านตาบรรณาธิการ จะทำอะไรก็ต้องระวังตัว. ไม่งั้นมีสิทธิ์โดนฟ้อง แต่ก็ต้องดูด้วยว่าหนังสือชื่ออะไร”

(@chatsiri. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2554)

“หนังสือพิมพ์มีกระบวนการของ บก. ที่คัดกรอง”

(@yokekung. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2554)

@DuangritBunnag พวกหนังสือพิมพ์บางประเภทนี่ก็มั่วได้ที่ จรรยาบรรณหาไม่ อยากเขียนอะไรก็เขียน โททกก็เอาขอให้มีข่าว เจริญล่ะ

@oninasam เห็นข่าวใน นสพ.ไทยฉบับนี้แล้วเครียด แม่ไม่คิดจะกรองข่าวก่อนเลย ไข่ปะ -*-

@chalit01 ถ้าเวลาเราพบว่า นสพ./TV ลงข่าวมั่วแล้วเราจะทำยังไงได้บ้างครับหรือก็ทำอะไรไม่ได้ปล่อยมันผิดไปแบบนั้นได้แต่ทำใจ

@Kittipong_k บางหนังสือพิมพ์ไม่เช็คข่าวก่อนว่าเป็นข่าวลือหรือจริงก็เอาไปเขียนซะแล้ว

5.1.4.3 อารมณ์ ความรู้สึก (Emotion/Feeling)

หนังสือพิมพ์มักจะเขียนข่าวโดยเล่นคำ ลงรูปภาพ หรือนำเสนอเรื่องราวข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อให้ข่าวขายได้ โดยเล่นกับอารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่าน ดึงดูดให้คนอยากอ่าน ซึ่งทำให้คนอ่านเชื่อถือข้อมูลข่าวสารนั้น โดยที่ไม่รู้ว่าข้อเท็จจริงคืออะไร

ตัวอย่างการยอมรับอารมณ์ความรู้สึกของการนำเสนอในสื่อหนังสือพิมพ์

@AumSay ข่าวคว นสพ. ขายดี....ข่าวดีๆหนังสือพิมพ์ขายได้น้อย

@Yeuii หนังสือพิมพ์รายวัน อยากอ่าน ข่าวเกรียน ข่าวเด้า

@dailynad นสพ.ที่จะต้องใส่หัวข่าวให้ค้างคา อยากอ่านต่อจะต้องเสียเงินซื้อ

@vilat นสพ ต้องทำข่าวแบบนี้ ถึงขายได้ คนไทยชอบข่าวสีสันประเภทคนฆ่ากัน

@i2twit เกิดมาก็เจอแต่ไทยนี้แหละ ที่มีเรื่องอารมณ์ความรู้สึกของเหยื่ออธิบายในเนื้อข่าว
ด้วย #ดำเนินสื่อพิมพ์บางฉบับ

@menincrack ทุกวันนี้ข่าวดีๆ แม้แต่นสพ.ก็หลบไปอยู่หน้าในๆ ลึกๆ กรอบเล็กๆ กันหมดแล้ว เหลือแต่ข่าวร้ายๆ ที่โชว์ไว้หน้าแรก

@SuperJubu เกิดข้อสงสัยขึ้นมาว่า ถ้าไม่รายงานข่าวให้มันดราม่า มันจะมีผลต่อ ยอดขายหนังสือพิมพ์หรือเปล่า

5.1.4.4 การเข้าถึงสื่อ

ปัจจุบันผู้อ่านในเมืองที่เข้าถึงเทคโนโลยีแล้ว จะเข้าถึงสื่อหนังสือพิมพ์ออนไลน์มากกว่า หนังสือพิมพ์กระดาษที่ออกกรอบเช้า-บ่ายปกติ เพราะมีความสะดวกรวดเร็วกว่า ประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่า ซึ่งหนังสือพิมพ์ออนไลน์ใช้หลักความเร็วในการนำเสนอ สามารถติดตามได้จากเครื่องมือสื่อสารต่างๆ ความรวดเร็วในการนำเสนอข่าวออนไลน์ทำให้ผู้อ่านมีความเชื่อถือในข่าวไปก่อนที่จะอ่านหนังสือพิมพ์กระดาษ ซึ่งผู้อ่านจะเชื่อว่าหนังสือพิมพ์มีบรรณาธิการตรวจสอบทั้งในหนังสือพิมพ์กระดาษและหนังสือพิมพ์ออนไลน์ แต่ด้วยความรวดเร็วในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ออนไลน์นั้น อาจมีการรีบนำเสนอจนทำให้เกิดความผิดพลาดมากกว่าหนังสือพิมพ์กระดาษ จึงมีความน่าเชื่อถือน้อยกว่า

ตัวอย่างการยอมรับการเข้าถึงสื่อหนังสือพิมพ์

@NuPink ข่าวนสพ.ปกติอ่านแล้วชวนจิตตกเลยเลิกอ่านนานแล้ว

@anekaud ทุกวันนี้แทบจะไม่ได้ซื้อหนังสือพิมพ์ที่ในสื่อหลักแล้วครับ (นอกจากจะหยิบอ่านตามที่ต่างๆ ตามความเหมาะสม)

"@wklinbua @iamnatties นัท ชาวหนังสือพิมพ์วันนี้มันน่าอ่านแทบทุกข่าว//ไม่ได้ซื้อหนังสือพิมพ์นานมากเลย อ่านจากเน็ตอะ"/

@pudpon เดียวนี้ไม่อ่านข่าวตามเว็บหนังสือพิมพ์แล้ว เพราะถ้าข่าวน่าสนใจจริง มันจะวิ่งมาหาเราเอง

@aobunnie เมื่อก่อนอ่านนสพที่ทำงานตอนเช้าตอนนี้ถึงที่ทำงานรู้ข่าวหมดแล้ว

@Ryanc30 ผมกับพ่อคุยเรื่องข่าว พ่ออ่านจากนสพ ผมอ่านในมือถือ ข่าวเดียวกัน บางทีไปกินข้าวข้างนอก พ่อก็จะถามว่าในมือถือมีข่าวอะไรบ้าง

จากการวิจัยความน่าเชื่อถือในการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อหนังสือพิมพ์นั้น พบว่าแม้ว่าหนังสือพิมพ์จะมีบรรณาธิการในการกลั่นกรองข้อมูลตรวจสอบแล้วก็ตาม แต่แหล่งข่าวต่างๆ มักไม่เป็นกลางในการนำเสนอ โดยนำเสนอด้านใดด้านหนึ่ง หลักฐานในหนังสือพิมพ์ก็มีเพียงภาพและข้อความเท่านั้น ไม่มีวิดีโอ หรือเสียงยืนยันว่าหลักฐานนั้นเป็นความจริง ผู้สื่อข่าวหรือบรรณาธิการอาจมีการใส่สีตีไข่เพื่อให้ข่าวดูน่าสนใจ เพื่อให้มีผู้อ่านมาก ซึ่งทำให้ข้อมูลข่าวสารดูเกินความจริง หรือขาดความจริงส่วนใดส่วนหนึ่งไป ทั้งนี้ความไว้วางใจในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับของผู้อ่านยังมีอยู่ ผู้ที่ชื่นชอบในหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่งเป็นการส่วนตัว แม้ว่าจะมีข้อสงสัยในข้อเท็จจริงบ้าง ก็จะเชื่อถือข้อมูลข่าวสารในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น และปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารมีความรวดเร็ว ผู้อ่านต้องการรับสารด้วยความรวดเร็วจึงมีการเปลี่ยนจากการอ่านหนังสือพิมพ์กระดาษมาเป็นการอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่มีการนำเสนอด้วยความรวดเร็ว จนมีข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดอยู่บ่อยครั้ง อีกทั้งหนังสือพิมพ์ไม่มีการให้ผู้อ่านเสนอความถูกต้องและมีการแก้ไขหากข้อมูลนั้นมีความผิดพลาด ความน่าเชื่อถือในหนังสือพิมพ์ จึงมีไม่มากในปัจจุบัน

5.2 ความน่าเชื่อถือในการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อวิทยุ

ผู้วิจัยศึกษาความน่าเชื่อถือในการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อวิทยุ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาที่มีการนำเสนอในเรื่องราวทางสังคมในประเด็นต่างๆ และมาจากการสัมภาษณ์ผู้รับฟังข่าวทางสื่อวิทยุ ผู้วิจัยได้จำแนกความน่าเชื่อถือของการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อวิทยุได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

5.2.1 แหล่งสาร (Source)

สำนักข่าวทางวิทยุที่รายงานข่าวเป็นทางการทุกวันมีไม่มาก ข้อมูลข่าวสารมักจะมาจากแหล่งเดียวกัน นอกนั้นจะเป็นรายการเล่าข่าว หรือรายการวิเคราะห์ข่าว สำนักข่าวที่มีการนำเสนอข่าวทุกวันจึงเป็นเครื่องยืนยันความน่าเชื่อถือ ในการผลิตรายการข่าววิทยุจะประกอบด้วยผู้สื่อข่าว นอกสถานที่ ผู้สื่อข่าว กองบรรณาธิการ และผู้ประกาศข่าว ซึ่งผู้ฟังมีความเห็นว่าผู้ประกาศข่าว หรือผู้สื่อข่าว ไม่มีผลต่อความน่าเชื่อถือมากนัก เพราะผู้ฟังไม่ได้ให้ความสำคัญในตัวผู้ประกาศข่าว ผู้สื่อข่าวหรือ ผู้สื่อข่าวภาคสนามนั้น ส่วนผู้สื่อข่าวที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร มีผลต่อความน่าเชื่อถือบ้างแต่ไม่ทั้งหมด เพราะผู้ฟังสนใจในเนื้อหามากกว่าตัวผู้สื่อข่าว

ตัวอย่างความน่าเชื่อถือแหล่งสารในการนำเสนอของสื่อวิทยุ

"คนอ่านข่าวในวิทยุอ่านตามสคริปต์หรือข่าวที่ได้รับมา เลยไม่ได้มีผลต่อความน่าเชื่อถือมาก เอาจริงตอนรายงานข่าวฟังชื่อคนอ่านไม่ออกเลย พูดซะเร็วสรุปใครไม่รู้"

(@xiece1001. สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2554)

"ถ้าพวกรายการเล่าข่าวหรือที่นักข่าวมาวิเคราะห์กันก็จะดูที่ตัวนักข่าวที่มาพูดบ้าง แต่ก็ไม่ค่อยสนใจเท่าไร ฟังเนื้อหาเอามากกว่า คิดว่าข่าวในวิทยุมาจากที่เดียวกันฟังคลื่นไหนก็คงเหมือนกัน"

(@cinNAmonME. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

@_coHd " เพลงในวิทยุทุกคลื่น , ก็เหมือนสรุปข่าวสั้นทุกช่อง , วนเวียนอยู่แต่เพลงฮิตข่าวฮิต

5.2.2 หลักฐาน (Evidence)

หลักฐานในรายการวิทยุมีเพียงเสียงที่เป็นหลักฐานเพียงอย่างเดียว เสียงจึงเป็นหลักฐานที่เป็นตัวชี้วัดความน่าเชื่อถือในวิทยุมากที่สุด โดยส่วนใหญ่แล้วการรายงานข่าวจะมีการรายงานเป็นข้อเท็จจริง ไม่ปรากฏความคิดเห็น การรายงานข่าววิทยุมีการบรรยายข้อมูลข่าวสารโดยละเอียด เพราะขาดคุณสมบัติด้านอื่นๆ คือไม่มีภาพและข้อความ ซึ่งเมื่อผู้ประกาศรายงานข้อมูลข่าวสาร

แล้ว ผู้ฟังอาจจะฟังไม่ทันและเข้าใจเป็นอีกด้านหนึ่ง เสียงการให้สัมภาษณ์จากผู้อยู่ในเหตุการณ์ ในวิทยุจะมาในรูปแบบของเสียงในการสัมภาษณ์ ผู้ฟังเห็นว่าเสียงที่นำมาเผยแพร่ออกอากาศทางวิทยุ นั้นมีความน่าเชื่อถือได้ ซึ่งแท้จริงแล้วเสียงสัมภาษณ์ผู้อยู่ในเหตุการณ์เป็นเพียงส่วนหนึ่งจาก คำสัมภาษณ์ทั้งหมด ส่วนรายการเล่าข่าวหรือรายการวิเคราะห์ข่าว ผู้สื่อข่าวมักจะใส่ความคิดเห็นของตนเองลงไปด้วย และผู้ฟังอาจแยกแยะไม่ออกระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น อย่างไรก็ตาม เสียงก็มีความน่าเชื่อถือได้ในระดับหนึ่ง

ตัวอย่างความน่าเชื่อถือของหลักฐานในนำเสนอของสื่อวิทยุ

@ning_saisawan คนตาบอดรับสื่อวิทยุได้มากที่สุดในเวลา...ข่าวหรือรายการต่างๆ ก็ฟังวิทยุ เพราะรายการทางวิทยุจะบรรยายข้อมูลละเอียดกว่ารายการโทรทัศน์

@piscess02 ฟังรายการวิทยุประเภทเล่าข่าวตอนเช้า รู้สึกว่าผู้ดำเนินรายการสมัยนี้ มักใส่ความคิดตัวเองในข่าว เพื่อชี้นำผู้ฟัง/ผู้ชม ไม่ได้รายงานข้อเท็จจริง

“การสื่อออกมาแต่ไม่เห็นภาพก็ไม่มีโอกาสที่คนจะตีความไปในทางอื่นได้”

(@xiece1001. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2554.)

“หลักฐานในวิทยุไม่รอบด้าน เพราะมีแต่เสียง เสียงมันสามารถปลอมแปลงได้ ตัดต่อได้ คิดว่าเสียงที่ได้จากการสัมภาษณ์น่าเชื่อถือได้ระดับหนึ่ง แต่ไม่ทั้งหมดเพราะเราไม่เห็นหน้าหรือท่าทาง ต้องพิจารณาถึงคนที่โดนสัมภาษณ์หรือที่มาของข่าวนั้นด้วย”

(@xiece1001. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2554.)

5.2.3 ความไว้วางใจ (Reliability)

ผู้ฟังมีความไว้วางใจในสถานีวิทยุที่ติดตามอยู่เป็นประจำ และไว้วางใจในบรรณาธิการที่มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เชื่อว่าสถานีวิทยุที่นำเสนอข่าวสารทั่วไปมีความน่าเชื่อถือ เพราะมีการตรวจสอบหลายขั้นตอนก่อนมีการนำเสนอออกมา

ตัวอย่าง ความไว้วางใจแหล่งสารในการนำเสนอของสื่อวิทยุ

“ฟังคลื่นไหนก็จะฟังคลื่นนั้นตลอดไม่ค่อยเปลี่ยน อย่างข่าวต้นชั่วโมงอะไรมาก็เชื่อนะ เค้าไปสัมภาษณ์มา ก็ไว้ใจแหละว่าสัมภาษณ์มาจริง ”

(@cinNAmonME. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

“ไว้ใจนะ เสี่ยงที่เค้าเอามาให้ฟังมันก็ต้องจริงอยู่แล้ว ไม่งั้นเค้าจะเอามาจากไหน วิทยูก่อนออกมาต้องมีคนกั้นกรองอยู่แล้ว”

(@Aekanat. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2554)

5.2.4 การยอมรับคุณสมบัติของสื่อวิทยุ (Acceptance)

การยอมรับคุณสมบัติของสื่อวิทยุ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ความรวดเร็ว การตรวจสอบความถูกต้อง อารมณ์ความรู้สึก และการเข้าถึงสื่อ

5.2.4.1 ความรวดเร็ว (Rapidly)

การรายงานข่าวสารทางวิทยุ ส่วนใหญ่เป็นการรายงานทุกชั่วโมงเป็นข่าวช่วงสั้นๆ และข่าวช่วงเช้ากลางวัน เย็น ซึ่งเป็นการรายงานข่าวช่วงเวลาที่ยาวกว่า ผู้ฟังเชื่อว่าข่าวทางวิทยุมีเวลาในการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ก่อนที่จะนำเสนอออกสู่สาธารณะ ความน่าเชื่อถือจึงมีมากพอสมควร

ตัวอย่างการยอมรับความรวดเร็วในการนำเสนอของสื่อวิทยุ

“ฟังจากพวกข่าวต้นชั่วโมงของวิทยุ”

(@xiece1001. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2554.)

“ฟังข่าวต้นชั่วโมงระหว่างจะฟังเพลงต่อ ก็คิดว่าเค้ามีเวลาตรวจสอบแหละ”

(@cinNAmonME. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

5.2.4.2 การตรวจสอบความถูกต้อง (Re-check)

การนำเสนอข่าวสารออกอากาศทางวิทยุ ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่เร่งด่วนฉุกเฉินจะมีการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการ จึงมีความน่าเชื่อถือ แต่ถ้าเป็นรายการเล่าข่าว ข่าวด่วน อาศัยความรวดเร็ว หรือสื่อวิทยุมีการนำเอาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งอื่น ทำให้ข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอไม่ถูกต้อง จึงมีความน่าเชื่อถือได้น้อย

ตัวอย่าง การยอมรับการตรวจสอบความถูกต้องของการนำเสนอในสื่อวิทยุ

“เอาเข้าจริง แหล่งข่าวเองหรือแม้กระทั่ง จส 100 หรือ FM 91 เค้ายังบอกเลยว่า เดี่ยวขอตรวจสอบข้อมูลก่อน”

(@yokekung. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2554)

“ข่าวในวิทยุเด้าน่าจะมีการต้องอยู่แล้วนะ แต่บางทีก็มีมีมาบ้างพวกเล่าข่าว”

(@chatsiri. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2554)

5.2.5.3 อารมณ์ ความรู้สึก (Emotion/ Feeling)

ข่าวสารที่นำเสนอทางวิทยุที่ไม่ได้เป็นรายการเล่าข่าวจะไม่ค่อยมีผลต่อเรื่องอารมณ์ความรู้สึกเท่าใดนัก เพราะการรายงานแต่เฉพาะข้อเท็จจริงจะมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกน้อย ส่วนใหญ่ผู้ฟังจะฟังแบบผ่านๆโดยไม่ตั้งใจ นอกจากข่าวที่น่าสนใจหรือข่าวที่เป็นรายการเล่าข่าว ผู้ฟังจะมีอารมณ์ความรู้สึกร่วมมากกว่า ผู้ฟังจะเชื่อและคล้อยตาม

ตัวอย่าง การยอมรับอารมณ์ความรู้สึกจากการนำเสนอของสื่อวิทยุ

@Tang_Far ฟังวิทยุรายงานข่าวแบบเดิมๆก็ได้เนื้อได้หนังดี แต่ไม่มันเท่ารายงานแบบเล่าข่าว เรื่องนี้ดีตรงที่ หน้าที่แท้ๆของสื่อไม่ควรีอารมณ์ร่วมกับข่าว

@NuWitsanu ฟังวิทยุ พิธีกรข่าวพูดเรื่องการทำแท้ง โดยใช้บรรทัดฐานของตัวเองเป็นที่ตั้ง ไม่สนใจความรู้สึกผู้ฟังแบบเราบ้างเลย เฮ้อออ -_-”

5.2.5.4 การเข้าถึงสื่อวิทยุ

ผู้ฟังวิทยุในเมืองเริ่มเปลี่ยนจากการฟังผ่านวิทยุมาฟังผ่านอินเทอร์เน็ต เพราะมีความสะดวกสบายมากกว่า สัญญาณมีความคมชัดมากกว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่ฟังวิทยุจะฟังรายการเพลง และฟังข่าวจากข่าวต้นชั่วโมง ซึ่งแต่ละสถานีส่วนใหญ่จะมีแหล่งข่าวเดียวกัน การฟังข้อมูลข่าวสารจากวิทยุจะเป็นการฟังแบบผ่านๆ ผู้ฟังจะสนใจฟังเฉพาะข่าวที่น่าสนใจเท่านั้น

ตัวอย่าง การยอมรับการเข้าถึงสื่อวิทยุ

“ข่าวในวิทยุไม่ได้ตั้งใจจะฟังจริงจัง รอฟังเพลงมากกว่า แทบไม่มีผลนะ ถ้าไม่ใช่ข่าวที่เราสนใจ ก็จะไม่ฟังผ่าน ๆ แต่ถ้าข่าวเราสนใจเราก็ดังใจฟังคิดว่าข่าวในวิทยุมีผลกับคนที่ไม่มีเวลาดูทีวีบางคนทำงานก้อฟังวิทยุนะ”

(@xiece1001. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2554.)

@NuWitsanu ไม่ชอบข่าวในวิทยุตอนเช้า ๆ เลยอะ บังคับคนฟังมากเกินไป มีข่าวพร้อมกันทุกคลื่นเลย คนอยากฟังข่าวเค้าก็หมุนไปคลื่นตัวเองแหละ

@WitchAnnie “@gigAnit ทำไมวิทยุทุกช่องต้องบังคับให้ฟังข่าวเป็นเวลา โดแล้วทำไมต้องบังคับกันด้วย” >> จริงคะ ;)

@fai2903 เปิดวิทยุที่ไรเจอข่าวต้นชั่วโมงทุกที

@kittinunn ฟังวิทยุเดี๋ยวนี้รู้สิรู้ค่ากับวิทยุชุมชนส่งสัญญาณแทรก จะฟังข่าวก็มีเสียงเพลงหมอลำเข้ามาปนกัน

จากการวิจัยความน่าเชื่อถือในการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อวิทยุนั้น พบว่าปัจจุบันผู้ฟังในเมืองเริ่มมีพฤติกรรมการรับสื่อเปลี่ยนแปลงไป จากการฟังผ่านทางวิทยุหันมาฟังผ่านอินเทอร์เน็ต และฟังข่าวต้นชั่วโมง ฟังข่าวในช่วงเวลาต่างๆ ผู้ฟังมีความเชื่อถือในแหล่งสารที่เป็นสำนักข่าวเพราะมีการนำเสนออย่างเป็นทางการ มีการนำเสนอที่เป็นข้อเท็จจริง โดยปราศจากความคิดเห็น และเชื่อถือในเสียงสัมภาษณ์ซึ่งเป็นหลักฐานเพียงอย่างเดียวในสื่อวิทยุ ผู้ฟังไม่ให้

ความสนใจกับผู้ประกาศทางวิทยุ โดยสนใจในเนื้อหาของข่าวสารนั้นมากกว่า และผู้ฟังมีความไว้ใจในสำนักข่าวในวิทยุว่าผ่านการกลั่นกรองก่อนออกสู่สาธารณะ การเสนอข่าวทุกชั่วโมงทำให้ผู้ฟังเชื่อว่าข่าวมีการกลั่นกรองก่อนการนำเสนอ และมีการตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ซึ่งข่าวที่เป็นทางการนั้น มีผลต่ออารมณ์น้อยกว่ารายการวิเคราะห์ข่าว หรือรายการเล่าข่าว โดยสรุปแล้วผู้ฟังส่วนใหญ่จะมีความเชื่อถือในการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อวิทยุเพราะส่วนใหญ่ข่าวสารที่นำเสนอจะมีรูปแบบการนำเสนอที่เป็นทางการ น่าเชื่อถือ

5.3 ความน่าเชื่อถือในการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อโทรทัศน์

ผู้วิจัยศึกษาความน่าเชื่อถือในการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อโทรทัศน์ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาที่มีการนำเสนอในเรื่องราวทางสังคมในประเด็นต่างๆ และมาจากการสัมภาษณ์ผู้ชม ผู้วิจัยได้จำแนกความน่าเชื่อถือของการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในโทรทัศน์ได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

5.3.1 แหล่งสาร (Source)

ผู้ชมทั่วไปจะมีความเชื่อถือในสำนักข่าวช่องต่างๆ ตามแต่ที่ตนเองชื่นชอบ ส่วนผู้ชมที่ใช้เทคโนโลยีจนมีความเชี่ยวชาญ มักคิดว่าสำนักข่าวมีผลประโยชน์ในด้านต่างๆ การนำเสนอข่าวสารมีความบิดเบือนจากความเป็นจริง ทำให้ผู้ใช้เทคโนโลยีมักไม่มีความเชื่อถือในสำนักข่าวมากนัก ส่วนนักข่าวในโทรทัศน์ ที่เป็นผู้รายงานข่าวจะไม่ค่อยมีผลต่อความน่าเชื่อถือมากนัก รายการรายงานข่าวแตกต่างจากรายการเล่าข่าวตรงที่ แทนที่ผู้ประกาศข่าวจะอ่านตามบท แต่จะเล่าจากความเข้าใจของตนเองแทน ผู้ชมรายการรายงานข่าวจะไม่ได้เข้าถึงตัวตนที่แท้จริง เหมือนกับรายการเล่าข่าวที่ผู้ชมจะมีความชื่นชอบในตัวนักข่าว ซึ่งนักข่าวเหล่านี้มีผลต่อความน่าเชื่อถือมาก เพราะผู้ชมจะเชื่อถือในตัวนักข่าวที่ตนเองชื่นชอบ แต่บางคนเห็นว่านักข่าวไม่มีความน่าเชื่อถือ เพราะมีการใส่ความคิดเห็นส่วนตัวด้วย แต่ที่สุดแล้วผู้ชมก็ยังคงมีความเชื่อถือในตัวนักข่าว เพราะเชื่อว่านักข่าวมีจรรยาบรรณสื่ออยู่ ยิ่งเป็นการออกอากาศทางโทรทัศน์ เห็นหน้าตา นักข่าวเองจะต้องมีการคำนึงถึงชื่อเสียงของตนเองด้วย ยิ่งนักข่าวที่มีชื่อเสียงมากเท่าไร ผู้ชมมักให้ความเชื่อถือในนักข่าวผู้นั้นมากขึ้นเท่านั้น และปัจจุบันนักข่าวภาคสนามหลายคนเป็นที่ชื่นชอบของผู้ชม เนื่องจากมีรูปแบบการรายงานข้อมูลข่าวสารนำเสนอที่น่าสนใจ จึงเป็นผลทำให้ผู้ชื่นชอบในบทบาทการนำเสนอข่าวสารของนักข่าวภาคสนามเชื่อถือในสิ่งที่นักข่าวภาคสนาม

นำเสนอมา อย่างไรก็ตามรายการเล่าข่าวส่วนหนึ่งที่มีความคิดเห็นส่วนตัวของนักข่าวอยู่ด้วย ทำให้มีความเอนเอียงหรือมีการรายงานข่าวที่ไม่ถูกต้องบ่อยครั้ง จึงมีความน่าเชื่อถือแค่ในระดับหนึ่ง

ตัวอย่างความน่าเชื่อถือแหล่งสารในการนำเสนอของสื่อโทรทัศน์

“ข่าวในทีวี ส่วนใหญ่คิดว่าไม่น่าเชื่อถือ มีผลประโยชน์เยอะ โดยเฉพาะพวกฟรีทีวี ข่าวค่อนข้างบิดเบือนแล้วก็ให้ประโยชน์แก่ผู้ใหญ่ที่มีอำนาจมากกว่า”

(@xiece1001. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2554.)

“ถ้าเป็นนักข่าวที่อ่านข่าวไม่มีผลต่อความน่าเชื่อถือ เพราะ อ่านตามข่าวที่คนเขียนให้อ่านมากกว่าถ้าเป็นพวกรายการเล่าข่าว นักข่าวจะมีการใส่ความคิดเห็นส่วนตัวค่อนข้างเยอะ แต่คนดูก็เชื่อ บางสิ่งนักข่าวก็รายงานเวอร์เกินจริง บางสิ่งควรจะถามหรือพูดก็ไม่ได้ถาม หรือพูดคือเราคิดว่าถ้ามีข้อมูลในหัวสามารถถามได้ลึกกว่านั้นทำให้คนดูได้ข้อมูลมากกว่าที่นักข่าวถาม”

(@xiece1001. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2554.)

“นักข่าวที่นำเสนอ มีส่วนเพียงเล็กน้อยที่ทำให้เราเชื่อในข่าวนั้น ในความรู้สึกจากที่ได้อ่านข่าวหรือได้ฟังการเสนอข่าวบางครั้งข่าวเกิดที่เดียวกัน แต่นักข่าวเสนอข่าวที่แตกต่างกันจึงทำให้ผมเชื่อนักข่าวน้อยกว่าอะ”

(@Aekanat. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2554)

“ค่อนข้างเชื่อในตัวนักข่าวบางท่าน เพราะว่ายังเห็นว่า จรรยาบรรณ สื่อ ยังมีอยู่”

(@chatsiri. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2554)

@PojPlearnLife สื่อหลัก ต้องปรับตัวแล้วนะครับ ไม่ใช่แค่ให้นักข่าวกาๆไปสัมภาษณ์แล้วใส่สี่ใส่ห้า โทรทัศน์ช่องไหนใหม่ๆ ไม่มีใครดูแล้วนะครับ

5.3.2 หลักฐาน (Evidence)

หลักฐานในสื่อโทรทัศน์ประกอบด้วยภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว ข้อความ ผู้ชมทั่วไปมีความเชื่อถือในหลักฐานที่ปรากฏ โดยที่รายการรายงานข่าวจะมีข้อเท็จจริงรอบด้านและเจาะลึก

กว่ารายการเล่าข่าว การใช้ภาษาในรายการรายงานข่าวจะเป็นทางการมากกว่ารายการเล่าข่าวที่เป็นภาษาปาก/ภาษาพูด ภาษากึ่งทางการ ทำให้ดูเสมือนมีความน่าเชื่อถือได้มากกว่า รายการเล่าข่าวมีการนำเสนอเป็นกระบวนการที่เรียกว่าการผลิตซ้ำ คือการนำข่าวที่มีการรายงานทางหนังสือพิมพ์ หรือสื่อต่างๆ มาเล่า การนำเสนอเป็นครั้งที่สอง อาจทำให้ข้อมูลข่าวสารบิดเบือนไป ซึ่งข้อเท็จจริงในรายการเล่าข่าวนั้น ไม่ใช่การแสดงความคิดเห็น แต่เป็นเพียงการเล่าจากข้อมูลข่าว และใส่อารมณ์น้ำเสียงและวิธีการเล่าของนักข่าว ซึ่งนำไปสู่การบิดเบือนของข้อมูลข่าวต้นฉบับได้ สูงหากนักข่าวมีอคติต่อประเด็นที่เล่า อย่างไรก็ตามผู้ชมมีความเชื่อว่าสื่อโทรทัศน์มีการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารแล้ว แต่การนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์ มีเรื่องของผลประโยชน์ มีความบิดเบือน บิดบังข้อเท็จจริงบางอย่างในสื่อค่อนข้างสูง ทำให้ผู้ชมไม่ได้รับข้อเท็จจริงทั้งหมด ส่วนในเรื่องของภาพข่าว เสียงและภาพเคลื่อนไหวในโทรทัศน์ผู้ชมเชื่อว่ามีกรกลั่นกรองและตรวจสอบก่อนออกอากาศแล้ว แต่บางครั้งผู้ชมเห็นว่าภาพข่าวทางโทรทัศน์มีเนื้อหาที่รุนแรงเกินไป ไม่ควรนำมาออกอากาศ

ตัวอย่าง ความน่าเชื่อถือของหลักฐานในการนำเสนอสื่อโทรทัศน์

“รู้สึกว่าเป็นสื่อที่บิดเบือนเยอะสุดอะ เพราะมีผลประโยชน์มากที่สุด”

(@xiece1001. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2554.)

@ha_ghi เล่าข่าวได้ แต่ต้องเป็นกลางมากๆเลย เน้นใช้ภาษาที่อธิบายแล้วเข้าใจง่ายๆ.

@Rinzz ผู้รายงานข่าว ชอบใส่ความรู้สึกตัวเองลงไปด้วย ความคิดเห็นของคุณเก็บไว้ตอนไม่ได้ออกทีวีจะดีกว่านะ ถึงแม้ว่าเขาจะกระทำผิดจริง คุณก็ไม่มีสิทธิ์

@E5210 เบื่อข่าวทีวี ขอเนื้อหาเหอะ พูดอะไรเยอะแยะ

@subpachi ข่าวก็แค่จับประเด็นที่น่าจะขายได้มาลง สื่อโทรทัศน์ก็แค่วงการธุรกิจรูปแบบหนึ่ง

“ถ้า 100 ก็เชื่อไป 70% อะเนื่องจากมีภาพให้เห็น”

(@Aekanat. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2554)

"สื่อต่างประเทศ ละเอียดย่อกับเรื่องการเซนเซอร์ภาพมากกว่าบ้านเราเยอะ"

(@chatsiri. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2554)

- @AumSay ภาพข่าวทีวีทุกช่องนำเสนอซ้ำๆกันตลอด สงสัยมาจากแหล่งข่าวเดียวกัน !!!

5.3.3 ความไว้วางใจ (Reliability)

ผู้ชมส่วนใหญ่ที่ไม่ได้มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารจำนวนมาก จะมีความไว้วางใจในข้อมูลข่าวสารที่มาจาก การนำเสนอของสื่อโทรทัศน์ โดยเฉพาะสถานี และรายการข่าวสารที่มีการติดตามอยู่เป็นประจำ โดยพิจารณาจากเนื้อหาที่มีการนำเสนอที่มีความถูกต้องครบถ้วน ไม่เกินความจริง และมีความไว้วางใจในนักข่าวที่มีการนำเสนอด้วย เนื่องจากมีความคุ้นเคย และชื่นชอบเป็นการส่วนตัว แต่มีผู้ชมจำนวนหนึ่งซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารมาก ที่ไม่พอใจการนำเสนอข่าวสารไม่รอบด้านของสื่อโทรทัศน์ ทำให้ขาดไว้วางใจในสื่อโทรทัศน์ และยังมี ความไม่ไว้วางใจในโทรทัศน์บางสถานีที่ตนเองไม่ชื่นชอบอีกด้วย

ตัวอย่าง ความไว้วางใจในการนำเสนอของแหล่งสารในสื่อโทรทัศน์

@Oranjer_TA @ThaiPBS ชอบข่าวของสำนักทีวีไทยมากครับ นำเสนอได้ดี+นำเสนอใจ+ไม่ใส่ไข่

@windragoss @19Q นี่ไม่ใช่ยุคทีวีขาวดำนะครับคิดว่าจะปิดตาประชาชนได้หรือ เสนอข่าวด้านเดียว 24 ชม.

@inceberry สรุปทีวีแต่ละช่องข่าวไม่ตรงกันรีไร

@zeexyGuzZz ชาวบ้านดูข่าวทีวีที่เชื่อถือไม่ได้ -- #ThailandOnly

@DrJames_NITIPON " ไม่เคยเชื่อทุกรายการทางทีวี ครับ ฟังหูไว้หูตลอด

@Sonamsangbo สื่อหลัก โดยเฉพาะทีวี กำลังไร้ความหมายไปเรื่อยๆ คนไม่เชื่ออีกต่อไปแล้ว

- @phoom91 สื่อกระแสหลัก เวลาเชิญผู้ร่วมรายการ เลือกแต่พวกที่เห็นพ้องกับตัวเองมาสัมภาษณ์

5.3.4 การยอมรับคุณสมบัติของสื่อโทรทัศน์ (Acceptance)

สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีผู้รับสารมากที่สุด ไม่ว่าผู้รับสารจะมีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารหรือไม่ก็มีการรับสารจากสื่อโทรทัศน์ด้วย เพราะสื่อโทรทัศน์นั้นมีหลักฐานให้เห็นชัดเจนกว่าสื่ออื่นๆ ผู้วิจัยได้จำแนกการยอมรับคุณสมบัติของสื่อโทรทัศน์ ออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความรวดเร็ว การตรวจสอบความถูกต้อง อารมณ์ความรู้สึก และการเข้าถึงสื่อ

5.3.4.1 ความรวดเร็ว (Rapidly)

ข่าวสารในโทรทัศน์จะมีการนำเสนอทุกๆ ชั่วโมง และจะมีข่าวประจำช่วงเวลา หากมีเรื่องที่สำคัญมากก็จะมีการนำเสนอตัดเข้ามาในช่วงเวลาของทางสถานีปกติ และมีรายการประเภทเล่าข่าวที่อยู่ในช่วงเวลาต่างๆ ผู้ชมทั่วไปจะมีความเชื่อว่าสื่อโทรทัศน์ มีการใช้เวลาในการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารก่อนการนำเสนอ จึงมีการยอมรับว่าสื่อโทรทัศน์ที่ความรวดเร็วมีไม่มากเท่าเทคโนโลยีแต่มีระยะเวลาในการตรวจสอบความถูกต้องนานกว่า ซึ่งแตกต่างจากผู้ที่ใช้เทคโนโลยีอยู่เป็นประจำ จะมีความเห็นว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารนั้นช้า ไม่รวดเร็ว ไม่ทันกาล

ตัวอย่างการยอมรับความรวดเร็วในการนำเสนอของสื่อโทรทัศน์

@Armira_salwatar ทำไมข่าวทางทีวีถึงช้าอย่างนี้นะ

@chalermnat เข้าวันหยุดแบบนี้ ทีวีทุกช่องจะเป็นรายการธรรมะ ไม่มีข่าวให้ดูเลย = =

"

“สื่อที่วิวัฒน์เปลี่ยนไปเยอะนะการเติบโตของเคเบิลก็ไม่ใช่บ่อย กระทั่งตอนที่เกิดเหตุใดๆ ทีวีธรรมดาก็ไม่มีการทำข่าวหรือฉายภาพเลย ยังคงฉายรายการบันเทิงตามปกติ”

(@yokekung. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2554)

“ทีวีต้องใช้เวลาตรวจสอบ และมีการตรวจสอบความถูกต้องเยอะกว่า ซึ่งใช้เวลาเยอะสุด จนกว่าจะออกทีวีได้”

(@yokekung. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2554)

5.3.4.2 การตรวจสอบความถูกต้อง (Re-check)

สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ต้องมีความรับผิดชอบสูงมาก เพราะมีการเปิดเผยตัวตนของคน รายงานข่าว ข้อมูลข่าวสารในสื่อโทรทัศน์ที่เป็นรายการรายงานข่าว จะมีการกลั่นกรองข้อมูล ข่าวสารก่อนออกนำเสนอ ส่วนรายการเล่าข่าวบางรายการ นักข่าวจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าจะเอาข่าวเรื่องใดมานำเสนอ โดยมีการนำข้อมูลข่าวสารมาจากสื่อต่างๆ ที่มีความน่าเชื่อถือในระดับหนึ่ง ซึ่งรายการข่าวเหล่านี้ไม่เปิดโอกาสให้ ผู้ชมสามารถที่จะแก้ไขหรือโต้แย้งกลับไปยังสื่อโทรทัศน์ได้ นอกเสียจากไปแสดงความคิดเห็นในเว็บบอร์ดต่างๆ อย่างไรก็ตามผู้ชมมีความเห็นในปัจจุบันนี้การกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารในสื่อโทรทัศน์ลดน้อยลง

ตัวอย่างการยอมรับการตรวจสอบความถูกต้องของโทรทัศน์

“เขาน่าจะต้องระวังข้อมูลที่ออกมามากกว่าสื่ออื่นนิดหน่อยเพราะข่าวทีวี เป็นรายการสด ข้อมูลผิดไป มันแก้ไขลำบากแล้วด้วยความที่ออกทีวีมันก็ต้องระวังเรื่องพูด”

(@cinNAmonME. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

“ทีวีต้องกรองก่อนหลายชั้นนะ กว่า将通过 gatekeeper ออกมาออกอากาศได้ ไม่ใช่บ่อย แต่ก็ใช่ว่าจะไม่มีพลาด”

(lekasina. สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2554.)

@MisterJokerizM อยากได้เมลล์ของช่องข่าวสถานีโทรทัศน์ไทยต่างๆมาก จะส่งเมลล์ไป บอกว่าช่วยเสนอข่าวที่ถูกต้องด้วย จริงจิงนะนิ -*-

@kwangtung_nbc พวกรายการเล่าข่าวจะไม่ใช้ผ่านบรรณาธิการ จะเป็นโปรดิวเซอร์ แต่
ว่าจะมี บรรณาธิการออกอากาศ ถ้าของเนชั่น ทุกวันจะมีการประชุมข่าวว่า ชาววันนี้มีอะไรบ้าง
รายการไหนเล่นเรื่องอะไร แล้วก็โปรดิวซ์ แต่ละรายการก็แยกย้ายไปหาข้อมูล แต่อย่างช่อง 3 ก็
เป็นสทรูทท์ที่จะดูเองเลยว่าเอาข่าวไหนมาเล่า

5.3.4.3 อารมณ์ ความรู้สึก (Emotion/Feeling)

การรายงานข่าวในปัจจุบันมีกลวิธีการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ที่ไม่ได้เป็นเพียงแค่การ
รายงานข่าวเพียงอย่างเดียว ยกตัวอย่างเช่นรายการเล่าข่าวที่มีการทำให้ผู้ชมรู้สึกมีความใกล้ชิด
กับข่าวมากกว่ารายการรายงานข่าวที่เป็นทางการ เป็นการใช้อธิบายมากกว่าการรายงาน เป็น
การสรุปเนื้อหาและตัดเลือกประเด็น โดยใช้คำพูดให้เข้าใจง่ายเป็นกันเอง สร้างความหลากหลาย
เน้นสร้างและกระตุ้นความรู้สึกของผู้ชมในเรื่องราวที่มนุษย์ให้ความสนใจ โดยผู้สื่อข่าวจะแสดงถึง
อารมณ์ขันหรือสลดในเนื้อหาข่าว ผ่านมุกตลก เสียดสี ประชดประชัน ล้อเลียน ผู้ชมทั่วไปที่ชม
รายการข่าวเหล่านี้ จะรู้สึกคล้อยตามการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อโทรทัศน์ เพราะมีทั้ง
ภาพ ภาพเคลื่อนไหว เสียงและความคิดเห็น แต่มีผู้ชมส่วนหนึ่งที่ไม่เชื่อถือการนำเสนอทาง
โทรทัศน์ เพราะคิดว่าการนำเสนออย่างไม่ตรงไปตรงมา ไม่เป็นกลาง เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
โดยนักข่าวใส่อารมณ์ความรู้สึกร่วมกับข่าวมากเกินไป

ตัวอย่างการยอมรับอารมณ์ความรู้สึกของการนำเสนอในสื่อโทรทัศน์

@nai_intra อ่านจากข่าวไม่หนักเท่าดูทีวีเอนะ

@AQuarius_p สื่อที่มีพลัง ทรงอิทธิพลมากที่สุด ยังคงเป็น "ฟรีทีวี" (เท่านั้น!) โดยเฉพาะ
เล่าข่าว-วาไรตี้ ดัง สามารถกำหนด "เทรนด์" สังคมได้ว่าจะโน้มไปทางไหน

@hotjoke ดูข่าวทีวีไทยแล้วของขึ้น

@MOANALISARA เลิกดูรายการทีวีที่เครียด รายการข่าวหนักทุกวัน พิธีกรรมนั่งเตียง
พูดแข่งกัน 2-3 คนดูไปกลับเครียดมากขึ้น นำเบื่อด้วยซ้ำ

@eternitymOI เปิดทีวีช่วงเช้ามาที่ไร เจอแต่ข่าวหดหู่มากที่เลย -"

@ZUBBOY ไม่กล้าเปิดทีวีดูข่าวเลย กลัวรับไม่ได้กับสถานการณ์ปัจจุบัน ในหลายเรื่อง

...
"

"เชื่อก็คือทีวีน้อยลง ไม่ว่าจะสื่อจะนำเสนอตรงไปตรงมาหรือเป็นกลาง มันก็ไม่น่าเชื่อถือ ไม่น่าเป็นกลางเพราะความรู้สึกเรานั้นมีความเห็นของเรา"

(@cinNAmonME. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

5.3.4.4 การเข้าถึงสื่อโทรทัศน์

โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีผู้เข้าถึงมากที่สุด จะเห็นได้ว่าข่าวสารที่มีการนำเสนอในสื่อโทรทัศน์ คนส่วนใหญ่ในสังคมมักจะได้รับรู้ อาจถือได้ว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่กว้างและเข้าถึงประชาชนในทุกระดับ ทุกเพศทุกวัย จึงสร้างความน่าเชื่อถือให้กับคนกลุ่มใหญ่ รายการข่าวโทรทัศน์ได้มีการปรับรูปแบบรายการให้เป็นรายการเล่าข่าวมากขึ้น รายการเล่าข่าวมีข้อดีที่สามารถกระตุ้นให้ผู้ชมที่ไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าว หันมาสนใจข่าวสาร ดึงดูดให้ผู้ชมมาดูรายการข่าวมากขึ้น โดยรูปแบบรายการเล่าข่าวจะมีการนำเสนอเนื้อหาที่เข้าใจง่ายกว่าการรายงานข่าวผ่านน้ำเสียงและลีลาของผู้เล่า ทำให้ผู้รับสารมีการรับสารได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตามสื่อโทรทัศน์เป็นการสื่อสารทางเดียว จึงทำให้ผู้ใช้เทคโนโลยีเห็นว่าเป็นสื่อที่ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และหันไปรับสารทางสื่อใหม่มากกว่า แต่อย่างไรก็ตามโทรทัศน์ก็มีการเข้าถึงมากในหมู่ผู้ชม ทำให้ผู้ชมส่วนใหญ่มีความเชื่อถือ

ตัวอย่าง การยอมรับการเข้าถึงการนำเสนอของสื่อโทรทัศน์

@Unit88 รายการทีวีที่ดูเป็นประจำคือ ข่าว เพราะบางอย่างก็เกี่ยวข้องตนเอง

"ที่วิมันเป็นอะไรที่อยู่บ้าน ถึงได้ดู แล้วดูข่าวมันก็น่าเบื่อ แต่ก็ดูทีวีนะ เพื่อจะรับข่าว แค่นั้น"

(@cinNAmonME. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2554)

@MINTNALAH ณ จุดนี้เราไม่เคยเปิดทีวีดูอยู่แล้ว อ่านข่าวทางอินเทอร์เน็ตอย่างเดียว วันไหนเปิดทีวีคือ ผิดปกติ!

* @MomoPSCG ไม่ได้เปิดโทรทัศน์ ตามข่าวผ่านทวิตเอา

จากการวิจัยความน่าเชื่อถือเรื่องราวทางสังคมในสื่อโทรทัศน์นั้น ผู้ชมในปัจจุบันส่วนใหญ่มีการเข้าถึงและรับข้อมูลข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์จำนวนมาก ผู้ชมมีความเชื่อถือในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้ง่าย เพราะสื่อโทรทัศน์มีการนำเสนอหลักฐาน ทั้งภาพ เสียง ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว ทำให้ผู้ชมมีความรู้สึก อารมณ์ร่วมและคล้อยตามในการรับชม ผู้ชมส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อถือในแหล่งสาร คือ สำนักข่าวที่ตนเองรับชมอยู่เป็นประจำ และเชื่อนักข่าวที่ตนเองชื่นชอบ ผู้ชมเชื่อถือในหลักฐานที่โทรทัศน์นำเสนอ โดยมีความไว้วางใจในแหล่งสารนั้น โดยเห็นว่าสื่อโทรทัศน์ต้องมีการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารก่อนออกมานำเสนอ แต่มีผู้ชมอีกส่วนหนึ่งที่เข้าถึงเทคโนโลยี และมีความเห็นว่าโทรทัศน์มีความล่าช้าในการนำเสนอข่าวสาร มีความบิดเบือนในข้อมูลข่าวสาร นักข่าวมีความไม่เป็นกลาง จึงทำให้ไม่มีความเชื่อถือในสื่อโทรทัศน์ ซึ่งรายการรายงานข่าวจะมีการกลั่นกรองข้อมูลและเสนอข้อเท็จจริงมากกว่ารายการเล่าข่าว จึงทำให้ดูเหมือนมีความน่าเชื่อถือมากกว่า ผู้ชมจะคล้อยตามและเชื่อถือในรายการเล่าข่าวมากกว่า เพราะประกอบด้วยอารมณ์ความรู้สึกมาเกี่ยวข้องในการนำเสนอ

จากการวิจัยเรื่องความน่าเชื่อถือของการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในสื่อกระแสหลัก ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์นั้นพบว่า ผู้รับสารจะมีความเชื่อถือในสื่อที่ตนเองชื่นชอบ และรับสารนั้นอยู่เป็นประจำ และเชื่อถือในนักข่าวที่มีชื่อเสียง โดยคิดว่าหลักฐานที่มีการนำเสนอผ่านสื่อกระแสหลักจะต้องมีการกลั่นกรองข้อมูลก่อนการนำเสนอ ผู้รับสารจะมีความไว้วางใจในสื่อกระแสหลักที่ตนเองติดตามอยู่เป็นประจำ แต่มีผู้รับสารอีกส่วนหนึ่งโดยเฉพาะผู้ที่เข้าถึงเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่รู้สึกไม่เชื่อถือการนำเสนอของสื่อกระแสหลัก เนื่องจากเห็นว่าสื่อกระแสหลักมีความเอนเอียงในการนำเสนอข้อมูล มีการบิดเบือนข้อเท็จจริง นักข่าวเองก็มีการนำเสนอที่ไม่เป็นกลาง อีกทั้งข้อมูลยังมีความล่าช้ากว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่ ดังนั้นความน่าเชื่อถือจึงขึ้นอยู่กับผู้รับสารว่าเชื่อถือในสื่อนั้นหรือไม่ สำหรับผู้วิจัยเห็นว่า ความน่าเชื่อถือในสื่อกระแสหลักยังมีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับหนึ่ง ในเรื่องการนำเสนอหลักฐานที่เป็นข้อเท็จจริง โดยไม่นำความคิดเห็นมาเกี่ยวข้อง เพราะมีการกลั่นกรองข้อมูลก่อนออกมานำเสนอ